

HÁSZ RÓBERT

Végvár az időben

(REGÉNYRÉSZLET)

Miközben szálláshelye felé ballagott a holdfényes udvaron, hirtelen az a váratlan ötlete támadt, hogy megszökik innen. És bár a gondolat megjelenésével egyetemben fölsejlett előtte a szökés valamennyi riasztó következménye, mert a józan ész, képmutatóan, egyidőben tálalta számára a szabadulás e csábító ötletét annak minden hiábavalóságával együtt, mégis két kézzel kapott utána. Mert mi sem lett volna könnyebb, mint megszökni innen. Őrség gyakorlatilag nincs, bármikor kísétálhatna a kapun, akár most azonnal nekivághatna a sötét éjszakának. A legközelebbi település, ha számításai helyesek, hatvan-hetven kilométerre van innét. Ez nem kis távolság, igaz. Előfordulhat, hogy elkapják, mire leérne. De ha odáig eljutna, ott vonatra szállhatna, és irány haza... Könnyen lehet, hogy nem is követnék. Blinka szerint innét soha senki nem mozdul ki. Más kérdés, hogy ott lent már valószínűleg várnának rá. Igen, mert mindenki arra számítana, hogy az ország belseje felé veszi az irányt. Mehetne viszont ellenkezőleg. Át a határon. Ha már szökevény, legyen valódi. Csak-hogy ez sem kockázatmentes, mert mi van, ha odaát lelövik, meglátják egyenruháját, mire szólni tudna, mentegetőzni, hogy ő menedéket keres, ott feküdne golyóval a hátában. No meg, hát igen, itt egy pillanatra elakadt a gondolatmenete, mi van, ha tényleg nincsen határ, és nincsenek ellenséges határőrök? Mi van, ha semmi sincs ott? De lehet olyan, hogy semmi sincs?

Nem, vonta le végül a következtetést, olyan, hogy semmi, olyan nincs. Minden földdarab valakié. És minden földdarabot őriz valaki. Hogy is mondta az apja, amikor egy alkalommal, rá egyáltalán nem jellemző módon, éppen azon az estén, mielőtt Livius elutazott volna a városba, hogy megkezdje egyetemi tanulmányait, sztoikus nyugalommal, mintegy önmagát ostromzó perverz penitenciaként végignézett a televízióban egy politikai vitaműsort, és ki tudja, milyen belső indíttatásból, mindenféle dolgok jutottak az eszébe, olyanok, amiknek már semmi közük nem volt a televíziós műsorhoz, csak úgy kibugygyant belőle a keserűség, talán mert látta, hogy az ország ugyanúgy hullik darabokra, mint egy család, ugyanazokból az okokból kifolyólag. Az emberek, amióta az első dárdát meg az első faekét összemadzagolták, azóta szüntelenül osztozkodnak a másén. Egy termékeny völgyért ugyanolyan hévvel képesek gyilkolni vagy gyűlölni egymást, mint egy kopár homokdombért. Hát ez köz-hely, bizony. És ezt az apja is tudta, de vannak pillanatok, amikor az indulat,

hogy mielőbb kitörhessen az emberből, nem válogat a szavak között, csak fölkapja azt, ami elsőnek az útjába esik. Amióta az öreg meghalt, morfondírozott az apja, mert ő a marsallt mindig csak öregnek nevezte, a kisleányokat, mint a döggelűket, csak marcangolják, ami utána maradt. Úgy tudom, jegyezte meg Livius, hogy diktátor volt, ő sem volt jobb, mint az utódai. Az apja eltűnődött, Igaz, állapította meg végül, ez igaz, de neki volt stílusa. Élni is tudott, uralkodni is. És nézd meg most ezeket... Látod, mondta hirtelen, miután kikapcsolta a tévét, több mint tíz éve, hogy nagybátyáddal még egy képeslapot sem váltunk karácsonykor, és mindez miért, az embernek sírhatnékje támad, ha rágondol, nyavalyás huszonöt hold föld miatt. De, és ez is most jut eszébe Liviusnak, maga sem érti, miért éppen most, amikor csak arra tud figyelni, hogy összeszedje minden holmiját, mert éppen szökni próbál ebből a vidéki porfészekből, apját soha életében nem hallotta káromkodni. Talán az a töménytelen sok ókori, tökéletesen csiszolt mondat őbenne maga alá temette a köznyelv bárdolatlan formuláit. Ő sem nőtt föl burokból, ezt Livius nagyon jól tudta, hiszen ismerte nagyszüleit, igazából csak nagyapját, ha rövid ideig is, merthogy apja késői gyereke volt szüleinek, a keményszívű, nyers, zsíros, bácskai földből kinőtt parasztembereknek, az a fiú, akiből aztán fekete bárány lett, mert minden tiltakozás, könyörgés és fenyegetőzés ellenére kilépett a gumicsizmából, és városi emberré fajult. Pontosan így, ezekkel a szavakkal illeték az apját, erre még Livius is emlékezett, amikor néha kocsiba ültek és látogattak falura, nagyapjához, hogy jóllakjanak a vasárnapi sárga húslevesel meg disznópecsenyével, Az én fiam elfajzott, mondogatta az öreg, Olyan cipőben jár haza, hogy kerülgetnie kell a libaszart, meg milyen nevet adott a fiadnak, mi, Livius, az meg milyen név, nem tudtál tisztességes, becsületes nevet adni neki? És bár igaz, hogy látszólag beletörődve, mosolyogva mondta mindent, amúgy heccből, de mert nyilvánvalóan világos volt a számára, hogy Livius apjának ez mégiscsak fáj, ha csak egy kicsit is, de fáj, éppen ezért volt ebben a mondatban valamicske gonoszság. Az idősebbik fiú, Livius nagybátyja úgyszintén jelen volt ezeken a vasárnapokon, a régi, tornácos szülői házban, két faragatlan gyerekével, akik pár évvel idősebbek lehettek Liviusnál, ebből kifolyólag figyelemre sem méltatták őt, no meg a kövér, harsány feleségével, aki a nagymama halála után maga készítette ezeket az ebédeket, és a nagypapa tüntetően mindig az idősebb fiához beszélt, lehetőleg olyan témákról, elsősorban mezőgazdasági, napi ügyekről, szántásról meg vetésről, traktorokról, ekevasakról, műtrágyákról meg növényvédőszerokről, amikhez Livius apja nyilvánvalóan alig értett. És a báty boldogan vette a lapot, amit apja osztott neki cinkos módon az asztal alatt, toldotta a szót, apró részletekbe menően ecsetelte új traktorának előnyeit, erejét, fogyasztását, a betakarítási munkák kemény, férfias megpróbáltatásait. Mily nagyszerű, felemelő érzés lehetett a számára, micsoda titkolt elégtétellel ujjonghatott ilyenkor magában, hogy a kitanult,

diplomás öcs szótlanul kénytelen végighallgatni végtelenbe nyúló tirádáit, merthogy ha szólt, azzal is csak hozzá nem értését bizonyította, Livius ezt abból sejtette, hogy a másik kettő elnéző nevetéssel nyugtázta apja mondandóját, vagy összemosolyogtak hanyag kézlegyintéssel, és úgy folytatták a csevelyt, hogy még nem is feleltek szavaira. És az a csinos asszonyka sem jelenthetett számukra akármilyen kihívást, az a városi hölgyike, a tanár úr helyes kis felesége, aki ugyan kettőt sem szól, ha nem kérdezik, de készségesen meghallgatja őket, úgy néz rájuk ígéző, kék szemével, hogy már-már elszégyellik magukat, illedelmesen mosolyog otromba falusi vicceiken, és akivel igazából nem tudnak mit kezdeni, elérhetetlen és megfoghatatlan a számukra. Mindeközben ott motoszkálhatott valahol ködösen agyuk mélyén a sejtetem, hogy ez az asszonyka bizony lenézi őket, talán nem is veszi mindig jó néven a férje számlájára elsütögetett félig sértő, félig tréfás megjegyzéseket, és bár mosolyog, közben valami megingathatatlan magabiztossággal játszik velük, mint aki tudja, az utolsó szó akkor is az övé, ha soha ki nem mondja. Akkor miért jártunk oda, kérdezte apjától Livius. Mert anyád megsajnálta az öreget, felelte.

Nagyanyjára Livius nem emlékezett, amikor a vasárnapi ebédek divatba jöttek, ő már nem élt. Éppenséggel az ő halála idézte elő ezeknek a sokszor kínos vasárnapoknak az eljövételét. Anyád akkor azt mondta, elég volt a duzzogásból. És attól kezdve minden hónap első vasárnapján kimentünk. Miattad is. Mert nagyapa szeretett téged, és anyád azt mondta, Nem érdekel, mi volt köztetek, régen volt, de egy gyereknek szüksége van nagyapára. Merthogy neki nem voltak szülei, mármint anyádnak, ezt te is tudod, meghaltak a háborúban, ő még nagyon kicsi volt, amikor a német repülőek lebombázták a fővárost, nagyapád, tudod, tolmács volt valamelyik nagykövetségen, állítólag négy nyelven beszélt tökéletesen, azt mondják, már a vasútállomáson voltak, ott látták őket utoljára, igyekeztek kifelé a városból, de a stukák lőni kezdték a szerelvényeket, nekik nyomuk veszett, még a holttestük sem került elő. A nagyszülei nevelték föl, ezért nem tudott haragudni nagyapádra, akármilyen komisz volt is velem. Emlékszel? Egyszer kimentetek anyáddal a határba, megnézni az aratást. Nekem azt mondta, csak úgy eszébe jutott, hogy neked az mennyire érdekes lesz majd, a kombájn, meg a traktorok, de én tudom, hogy ez nem volt igaz, mert előző nap hallottam, a fürdőszoba ablakon keresztül, amikor nagyapád az udvaron beszélgetett anyáddal, és mondta neki, hogy hozd ki holnap a kislányt, hadd örüljön. Én nem akartam, nekem hétfőn szigorlatoztatnom kellett az egyetemen, június volt, én meg még fiatal tanársegéd, nem mertem kimaradozni, és azon a vasárnapon egyedül jöttem haza, tí néhány napig még ott maradtatok nagyapádéknál. És anyád paprikáscsirkét főzött, mesélte, akkor főzött életében először paprikáscsirkét, biciklin vittétek ki a határba, emlékszel?...

Lehet, most, hogy hallja, elbizonytalanodik, ezek valóban az ő emlékei lennének, eddig nem tartotta őket sajátjainak, mintha nem is vele történtek volna meg, pedig lám, mégis. Érdekes módon kívülről látja mindezt, önmagát is, ezen elcsodálkozik, hogyan emlékezhet önmagára, mint egy rajta kívül álló személyre, de látja, ahogy sorokban állnak a rakodókocsik a learatott tarlón, a forró nap ragyogásában, délibábos árnyak mozognak körülöttük, apró, szétfolyó körvonalú emberkék, villákkal, mozgó szalmabálákkal a hegyükön. Rakodnak, ahogy közeledik feléjük, úgy nőnek az emberek, úgy lesz egyre kivehetőbb alakjuk, leburnult, izzadtságtól csillogó, izmos, félmeztelen felsőtestük, a gyerek, aki ő lenne, megáll az egyik koci előtt, de anyjára nem emlékszik, ő nincs benne a képben, őt nem látja, csak érzi a szatyor súlyát a kezében, amelyben a frissen főtt paprikáscsirke gőzölgött egy tálban, arra várt, hogy a fáradt, kiéhezett emberek fölfalják, és a táska füle belevágott az ujjaiába. Állt a gyerek a koci előtt, az emberek meg dolgoztak, nekihevíülve, belemelegedve a munkába, mintha ő ott sem lenne, röpködtek a bálák, föl a kocsira, egymás után, a villák meg-megcsillantak a napfényben, beleolvadtak az izzó fehér korongba, mintha mindannyiszor belehatoltak volna a napba, és az apró pelyva kavarogva, pörögve szállt mindenfelé, akár egy hatalmas szúnyograj. A gyerek a nagyapját figyelte, pontosabban a hátát, ahol minden egyes bálánál a barna, vöröses bőr megfeszült a szikár, csontos testen. Nedves hátára ráragadt a pelyva, és a veríték csíkokban siklott le a pantalló felső pereméig. Az öreg megfordult, mosolygott. Lehajolt, nedves, kérges tenyerével megsimogatta a gyerek fejét, aztán mondott valamit, és kivette kezéből a súlyos szatyrot. És érdekes, az ő kezében nem volt nehéz a táska a paprikáscsirkeivel, könnyedén felemelte. A gyerek nevetett, egyenesen a vakító, fehér napba. Egy pelyva-pelyva helyre csusszant be az orrlyukán, amitől tüszögni és köhögni kezdett. Most az emberek is nevettek. Már nem dolgoztak, csak álltak egy helyben, az ebédre várva, és nevettek. Az öreg is nevetett, aztán odalépett hozzá, fölemelte, akár a paprikáscsirkét, csak jóval magasabbra, a nevető, vasvillás emberek egyszeriben összezsugorodtak, eltörpültek, és most már mindenki felnézett, őrá. A látóhatár kitágult, kiszélesedett a tarló, akár az ég...

Emlékszem, mondta, és egy pillanatra abbahagyta a csomagolást, mert emlékezett a hazautakra is, amikor egyedül ült a hátsó ülésen, szülei meg elöl beszélgettek, akkor úgy tűnt, jelentéktelen dolgokról, nem is érthette ő azokat a mondatokat, és bár halkán beszéltek, a gépkocsi motorjának egyenletes duruzsolása nem tudta elnyomni hangjukat. És most, ennyi év után, a benne letétbe helyezett szavak megnyíltak értelme előtt. Kezdve attól, hogy anyja megkérdezte, És őt is hazahoztad? Hát persze, gondolta most Livius, tudott róla, anyja tudott róla, éppenséggel mindenki tudott róla, de vajon mennyit tudott, tudott-e annyit, amennyit a felnőtt Livius tud? Az apja nem felelt, holott a kérdés könnyedén, mintegy véletlenül hangzott el, és most erre a szü-

netre gondolt, ami a kérdés és a válasz közt eltelt, vajon mi járhatott apja fejében, min töprenghetett ez alatt fél perc alatt, ami a gyerek-Livius ablakon kifelé bámuló tudatában legföljebb két útjelző távolságnyi pillanatnak tűnt, közben apja talán éveket repült emlékeiben vissza, vagy csak egyszerűen kellemetlen volt neki beszélni erről, nem akart vájkálni saját sebeiben, végül hanyagul megjegyezte, Igen, egyszer. És apadéknak hogy tetszett? Ez az ő anyja volt, aki ha egyszer belekezd valamibe, nem nyugszik, amíg be nem fejezi. Nyilvánvalóan kíváncsi volt, Livius megpróbálja felidézni a hangsúlyt, amellyel az újabb kérdést fölvetette, és úgy találja, nem volt abban semmi bántó, semmi féltékenység a másik múltjára, legföljebb egy csipetnyi női hiúság, nem több annál, mint amikor a nők gyors pillantással végigmérik egymást a színház előcsarnokában, remélve, hogy nem látják meg a másokban azt, amit keresnek. És itt most apjának el kellett volna mondania az igazat, amit Livius már tud, hogy megfenyegették, nagyapjáék kiutálták azt a nőt már az első alkalommal, nem tetszett nekik, a falusi nagygazdáék megriadtak az előkelő dámától, akinek se pénze se vagyona, csupán neve van, azzal ők nem tudtak mit kezdeni, sem előkelő viselkedésével, sejtették, hogy ez a nő nem fogja visszaengedni a fiukat falura, nem az a fajta, mert talán még titokban reménykedtek, hogy előbb-utóbb csak visszatér, beleun majd a városi életbe, a szegényes keresetbe, ha majd egyszer dolgozni kezd, és közölték apjával, ha sürgősen nem szabadul meg a nőtől, nem finanszírozzák tovább tanulmányait, pedig ő már az utolsó éve előtt állt, de ismerte szüleit, tisztában volt vele, hogy igenis megtennék, ha így döntenének, mert két legyet ütnének egy csapásra, a fiuk otthagyná az egyetemet, kénytelen lenne hazajönni, parasztnak, és az a dáma, ezt ők azonnal megértették, ide már nem követte volna őt. Meg még mást is el kellett volna mondania, valahogy úgy, hogy Szívem, tudod, nagyon aljasul viselkedtem, kiadtam annak a lánynak az útját, mintha csak egy könnyű nőcske lett volna, akit a magam szórakoztatására vettem egy időre magamhoz, pedig imádtam, rajongtam érte, vékony, sudár alakjáért, kifinomult mozdulataiért, amik annyira ellentétben álltak mindazzal, amit én korábban ismertem, benne minden olyan visszafogott volt, még a szépsége is, mintha csak előttem mutatkozna meg, és a műveltsége, istenem, magasabb iskolákba sohasem járt, mégis mindent tudott, talán vele született adottság volt ez is, génjeiben hordozta, mint a mozdulatait, királynői járását, örökölte, akár a nevét, de hát nem tehettem kockára az egész jövőmet, ösztöndíjam sem volt, semmi, ilyen családi háttérrel, akkoriban, de ha tudom, ha elárulja nekem, hogy már egy ideje titokban gyanakszik, hogy gyereket vár tőlem, ha nem lett volna benne az a fene nagy büszkesége, akkor talán, igen, azt hiszem, akkor másképp cselekszem, vagy csak most mondom így, utólag könnyű felelőtlen ígéretek tenni, de ő büszke volt, mint a fajtája, egy szót sem szólt, csak elment, fogta a bőröndjét, és kiköltözött az albérletemből... mondhatta volna apja mindezt, de

nem tette, csak annyit felelt, hogy Nemigen volt idejük véleményt alkotni róla, hiszen csak egyszer látták. Rólam annál inkább, felelte rá az anyja, és itt apjának nem volt szüksége szünetre, hogy összeszedje gondolatait, ezúttal olyan témához kanyarodtak, amelyben otthon érezte magát, amelyhez megvoltak az előregyártott, unalomig ismételt szavai, ezt az utat már sokszor végigjárták. Az öreg egyszerűen olyan, amilyen, ne foglalkozz vele, mondta, engem amúgy sem érdekel, mit gondol magában, tette hozzá, csak úgy, félvállról, hiszen mi sem természetesebb, mint hogy kiálljon a szíve választottja mellett. Livius majdhogynem fölnevetett, amikor ez eszébe jutott, szegény apám, gondolta, milyen könnyedén játszott akkor már a gáláns lovagot, benne ült anyám örökségében, az ötszobás, belvárosi lakásban, mögötte a biztos állás, előtte az ígéretes jövő, hol volt már az a kis senki, zsíros falusi egyetemista, aki attól rettegett, hogy kihúzzák talpa alól a társadalmi felemelkedés egyetlen lehetőségét. Nekem sem bocsátották meg soha, hogy beléptem a pártba, tette hozzá apja, miközben vezetett, és az utat figyelte, mert most már arra is tellett tőle, hogy vigasztalja a feleségét, vagy hogy ezzel igazolja, neki sincs ám jobb sora, egy cipőben járnak, Hiába magyaráztam nekik, mondta, hogy e nélkül nem taníthattam volna az egyetemen, ilyen világ van, mit csináljunk, amúgy is formáság az egész, senki sem törődik vele. És aztán sokáig csend lett a kocsi-ban, mint amikor rendet rakunk a lakásban, és a szanaszét hagyott holmik visszakerülnek megszokott helyükre, a gondolatoknak is erre van szükségük, néha rendet kell rakni közöttük, és csend volt egy darabig a szobában is, miután apja kikapcsolta a tévét, és bár Livius ekkor már eleget tudott ahhoz, hogy egy váratlan kérdéssel ismét összekuszálja azt a rendet apja fejében, de most a csomagolással volt elfoglalva, másnap utazott, egész nyáron erre a napra várt, amikor beköltözhet végre a városba az albérletébe, egyetemista lesz, és ez a független, önálló élet izgalmas várakozással töltötte el, alig tudta leplezni, hogy csak a reggelre vár, amikor végre fölülhet a buszra.

De a másnap akkor még elérhetetlen távolságnak tűnt, apja, mint aki csak most döbbent rá, hogy holnaptól egyedül fog lakni ebben a házban, hetekig nemigen lesz kihez szólania, mintha most szerette volna elmondani mindazokat a szavakat, amiket az évek során magában tartott. Szavak, szavak, gondolta Livius, de még bosszankodni sem tudott igazán, a dédelgetett remény, hogy másnaptól szabad ember lesz, nagylelkűvé tette apja iránt, elnézte neki a váratlan bőbeszédűségét, olykor még nagyvonalúan közbe is kérdezett, hogy fenntartsa az odafigyelés látszatát. És ugyan mit kezdtünk volna mi azzal a huszonöt hold földdel? Látta, hogy apja megdöbben a kérdésén, mintha legalábbis egy ősi, megkérdőjelezhetetlen alapigazságot próbált volna Livius kétségbe vonni. De hát az a te örökséged, mondta, vagyis előbb az enyém, aztán terád száll, te utánad meg a te gyerekeidre, nem érted? Te sem akartál paraszt maradni, felelte Livius, Miből gondolod, hogy én akarnék? Annyi közöm sincs a földhöz,

mint neked volt. Itt nem arról van szó, rázta a fejét az apja, hogy művelni kell azt a földet, ez inkább olyan, mint egy ősi hagyomány, mint a családi házak, amikben generációk nőttek föl, és amelynek ajtaja mindig nyitva állt a családtagok előtt, akármilyen messziről érkeztek is haza. Az embernek joga van a családi örökségéhez, engem meg, a saját apám, egy tollvonással megfosztott mindentől. Az a huszonöt hold az én részem volt, születésem jogán, ahogyan a bátyámé volt a saját része, amit művelt, de jó részét nem is művelte, hanem bérbe adta, mégis az övé volt, és aztán majd a fiaié lesz, de az is lehet, hogy már azoké. Azzal, hogy apám kitagadott a végrendeletében, nem elsősorban engem károsított meg, mi már okoztunk egymásnak elég keserűséget, eggyel több vagy kevesebb mit jelentett volna neki? Gonoszabb volt, semhogy közvetlenül nekem ártson, nem, ő rajtad keresztül állt bosszút énrajtam, és végső soron, lényegében, veled szemben volt a legkegyetlenebb, hiszen te semmit nem vétettél ellene, és téged semmizett ki. Engem aztán nem, gondolta magában Livius, engem nem. Bizony emlékezetes volt az a nap, amikor a hagyatéki tárgyaláson az ügyvéd fölbontotta a végrendeletet, amin persze Livius nem lehetett jelen, csak a felnőttek mentek be az irodába, ő meg az unokatestvérei kint maradtak a folyosón, valamelyik ismeretlen rokon vigyázott rájuk, sosem látta korábban, mogorva asszony volt, tiszta feketébe öltözve, talán nagyapja unokahúga lehetett, ki tudja, mulandó jelenség volt, eltűnt azzal a nappal együtt. Az egész nem tartott sokáig, fél órát ha ültek a kemény padon az iroda ajtaja előtti ablaknál. A községháza régi, függőfolyosós épület volt, egy egészen másik kor hangulatát árasztotta magából, hiába lógtak a falakon a jelenkori állam hivatalos képei és címerai, méltóságteljes volt és magabiztos, mint azok, akik annak idején építették, a letűnt birodalom szellemét nem tudta háttérbe szorítani még a marsall szigorú arcú képe sem, amely ott őrködött hivatalnokai fölött vastag keretben a lépcsőforduló mellett. Elsőnek anyja lépett ki az irodából, odament Liviushoz, megfogta a kezét, és csak annyit mondott halkán, Mindjárt megyünk. Apja falfehér arccal követte, földúlt volt és ideges. Nem szólt senkihez, el sem búcsúztak senkitől, egyenesen az utcára siettek, apja elöl, ők ketten meg szinte loholtak utána, beültek az autóba és hazaindultak. Csak bent a kocsiban eredt meg a nyelve. Amiből aztán Livius édeskeveset értett, legföljebb annyit, hogy milyen pízok volt a nagyapja, akit előző nap temettek éppen, önző senkiházi, merthogy, de ezt talán csak a mai Livius hiszi, hogy hallotta akkor, mert ma már érti, amit akkor kellett volna, hogy apját kitagadta az örökségből, mindenből, semmit sem kapott, még egy rozsdás kanalat sem, a huszonöt hold föld, ami járt volna neki, a bátyjáié lett, ez nem jogos, erősködött az autóban, ilyen jog nincs, nem lehet az egyik fiút kisemmizni, a másiknak meg mindent odaadni. Amikor nagyapa agyvérzést kapott, jegyezte meg halkán Livius, közben végzett a csomagolással, és már szeretett volna ágybabújni, hogy mielőbb reggel lehessen, másfél évig nagybátyámék

gondozták, talán ezért kaptak ők mindent, mi meg semmit. Miféle gondozás volt az, horkant föl az apja, fogadtak egy cselédet, aki hetente lemosdatta, ha lemosdatta, amikor hazamentünk meglátogatni, az öreg búzlótt a kosztól, csak röstellt szólni, túrt mindent... Nem röstellt, gondolta Livius, aztán fogta a bőrröndjeit, és kirakta őket az előszobába, hogy ne legyenek bent útban, nem röstellt, én tudom, hallottam, amikor azt súgta anyámnak, vigyetek el, lelkem, hozzátok, és anyám azt mondta, megbeszélem a fiával, papa, és vajon mit beszélt meg veled, apám, neked vajon mi volt erről a véleményed, mit feleltél anyámnak, kérdezhetne volna Livius, ahelyett, hogy bemegy lefeküdni a szobájába, de nem kérdezte, mert arra gondolt, mi köze már neki mindehhez, holnap elutazik, kéthetente fog hazajárni, más élete lesz, más lesz ő maga is, még talán a múltja is.

Milyen ostoba az ember, gondolja most magában Livius, ahogy végigsétál a havas udvaron, amikor azt hiszi, hogy vannak az életben végleges megoldások. Minden cselekedetünk összekapcsolódik más emberek cselekedeteivel, gondolataink mások gondolataiból táplálkoznak, egyetlenegy lépést sem tehetünk anélkül, hogy érintetlenek maradjunk e bonyolult viszonyrendszer kusza szövődékétől, nincs kiút, hacsak nem menekülünk ki a pusztába, mint a régi korok remetéi, de ma már puszták sincsenek, az évszázadok során az ember beszötte viszonyhálójával az egész földet. Óriási tükörteremben élünk, ahol végtelen számban, formában vagyunk folyamatosan jelen, és annyi valóságban létezünk egyidőben, ahány ember képzeletében élünk. Csak pár lépés választotta el a hálóterem épületétől, amikor valami megállásra készítette. Néhány pillanatig mozdulatlanul meredt az egyik ablakra, maga sem értve rögtön, mi van abban olyan különös. A fölismerés, hogy a saját ablakát látja, nem tudatosult benne azonnal. A szobájában égett a lámpa. Határozottan emlékezett rá, hogy eloltotta, mielőtt vacsorázni indult. Egy árnyék bukkant föl az üveg mögött, néhány másodpercre eltakarva a fényt. Valaki volt a nála.

Livius meggyorsította lépteit. Belépett az épületbe, majd végigsietett a folyosón. Nagyon kíváncsi volt, ki lehet az, aki csak úgy, engedély nélkül belopakodik más szobájába. Az ajtó előtt megállt, kicsit hallgatózott, de bentől semmi nesz nem hallatszott. Aztán óvatosan lenyomta a kilincset. Az ajtó zárva volt. Hát persze, jutott eszébe, hiszen ő maga zárta be. Ezek szerint másvalakinek is van kulcsa. Kizárta az ajtót, majd óvatosan belökte. A lámpa már nem égett, sötét volt bent. Benyúlt, és a falon kikereste a kapcsolót. A csupasz égő sárgás fényében megállapíthatta, hogy a szobájában már nincs senki. Az a valaki vagy láthatta, hogy jön, és villámsebese, amíg ő a folyosón járt, eliszkolt, vagy egyszerűen csak piszok szerencséje volt az illetőnek, hiszen fél percnél nem tartott tovább, amíg végigment a folyosón. Akkor meg hogy lehet, hogy nem találkoztak össze, miközben ő idefelé igyekezett? Körülnézett a szobában, de nem talált semmi különösét. Egyébként sem volt ott mit ellopn.

Ezen aztán elgondolkozott, mert ezzel, bárki járt is itt, tisztában kellett lennie. Akkor meg mit akarhatott? Pénzt biztos nem keresett, azzal itt mire menne, ahol minden ingyen van? Kíváncsiságból szaglászott csupán? Még arrébb tenni se nagyon volt mit. A szék is a helyén volt, a válltáskája szintén, az asztal lábánál a földön, ahol hagyta. Abban sincs semmi, legföljebb a jegyzetfüzete, néhány ócska, eldobható golyóstoll, a katonakönyve, de ez utóbbit felőle nyugodtan ellophatták, nem emelne panaszt ellene.

A jegyzetfüzet. Kint hevert az asztalon. Nem, ő nem hagyta ott. Elő sem vette, amióta itt van. Fölvette, belelapozott. Mi lehetett ebben, ami bárkit érdekelhetne? Címek, telefonszámok, dátumok, negrovi bejegyzések, ezt használta határidőnaplónak is, amikor futárkodott. Végiglapozta. És az utolsó teleírt oldal után, az első tiszta lapon egy új bejegyzést talált. Idegen kézírással. Csak egy mondat volt, kicsit ferdén írva, mintha az a valaki, aki itt járt, nem ügyelt volna arra, hogy a szavak a vonalak között maradjanak, csak sietve, ahogy fölnyitotta a füzetet és a keze ügyére állt, leírta, amit akart. És amit Livius, akárhányszor olvasta el egymás után, nem tudta hogyan érteni. *Fordíts hátat a tükörnek, és meglátod, mi van a tükörben.*

FRITZ MIHÁLY: NŐI FEJ